

Kelionės į žiedinę ekonomiką pradžia

1 MODULIS

LEAD PARTNER

PARTNERS

Agencija Rascioli Patente S.A.

UNIVERSITÄT
DUISBURG
ESSEN

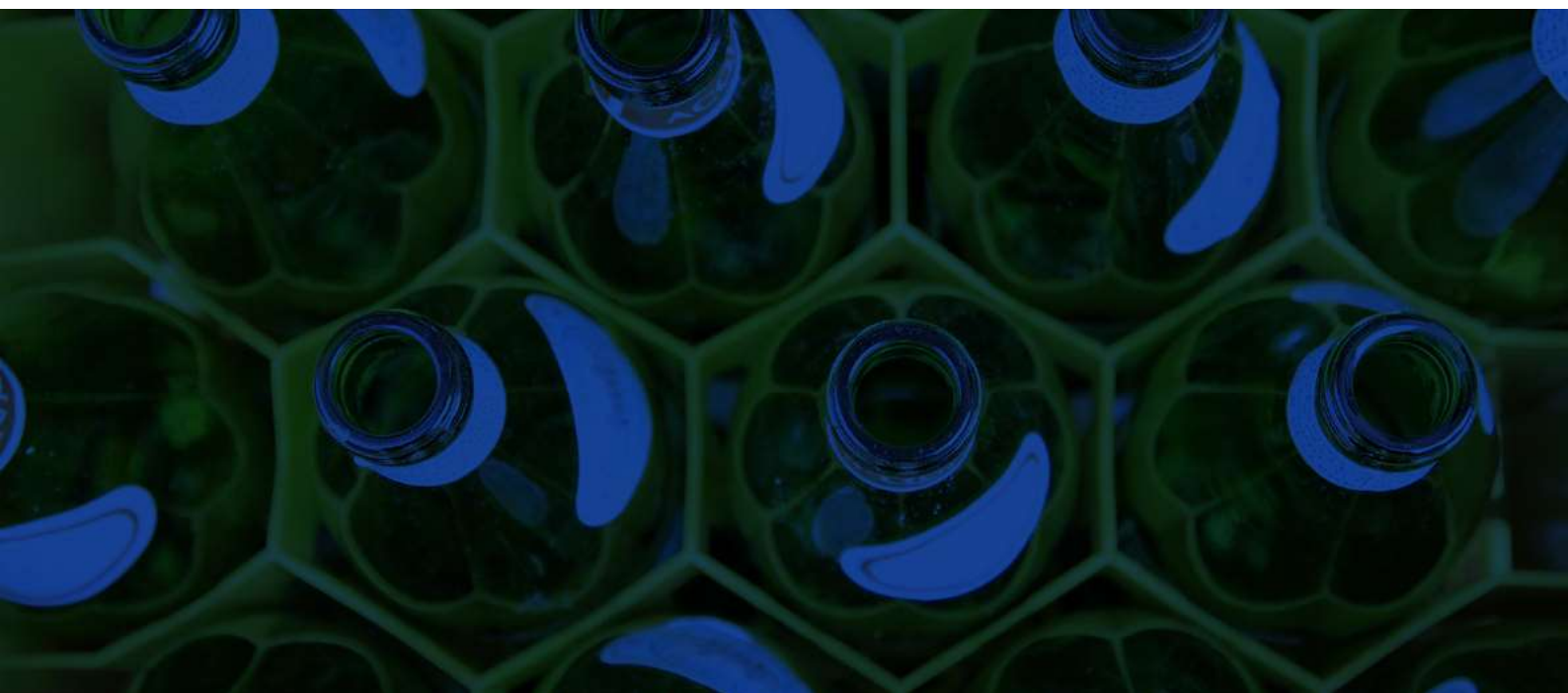
UNIVERSITÄT
DUISBURG
ESSEN

energiakontor

UAB

CRT

Linneus University

CIRTEINNO

ĮVADAS Į ŽIEDINĘ EKONOMIKĄ

Pagrindinės sąvokos ir apibrėžimai

Žiedinė ekonomika (ŽE) yra viena pagrindinių Europos Sąjungos politikos dalių. ŽE strategijoje nurodoma, kad visi produktai, medžiagos ir žaliavos turėtų išlikti ekonomikoje kuo ilgiau, o atliekų susidarymas turėtų būti kuo labiau sumažintas (COM Nr. 398, 2014, (COM Nr. 614, 2015).

Komisija paskelbė tris COM apie ŽE:

- Žiedinės ekonomikos link: Programa be atliekų Europai 2014 m. (2014 m. COM Nr. 398)
- Kilpos uždarymas – ES žiedinės ekonomikos veiksmų planas 2015 m. (COM Nr. 614, 2015)
- Žiedinės ekonomikos stebėsenos sistema (COM Nr. 29, 2018)

Žiedinės ekonomikos apibrėžimai – Europos Komisija:

- 2014: „ŽE sistemos kuo ilgiau išlaiko pridėtinę produktų vertę ir šalina atliekas“ Šaltinis: Žiedinės ekonomikos link: Programa be atliekų Europai (2014 m. COM Nr. 398);
- 2015: ŽE yra ekonomika, „kai produktų, medžiagų ir išteklių vertė ekonomikoje palaikoma kuo ilgiau, o atliekų susidarymas sumažinamas iki minimumo“. Šaltinis: Kilpos uždarymas – ES žiedinės ekonomikos veiksmų planas (COM Nr. 614, 2015)

ŽE yra strategija, kuri:

- skatinti ekonomikos augimą nedidinant išteklių vartojimo,
- giliai transformuoja gamybos grandines ir vartojimo įpročius,
- sistemas lygmeniu perprojektuoja pramonės sistemas.

Perdirbimu grįstoje ekonomikoje medžiagos yra naudojamos pakartotinai. Pavyzdžiui, stiklo atliekos naudojamos gaminti naujam stiklui, o makulatūra naudojama gaminti naujam popieriui. Norint užtikrinti, kad ateityje būtų pakankamai žaliavų maistui, pastogei, šildymui ir kitoms reikmėms, mūsų ekonomika turėtų tapti žiedine. Tai reiškia, kad reikia užkirsti kelią atliekoms, gaminant produktus ir medžiagas efektyviau ir pakartotinai juos panaudojant. If new raw materials are needed, they must be obtained sustainably so that the natural and human environment is not damaged .

TIKSLAI

I modulis. ŽE įvedimas

Tikslai: ŽE idėjos prielaidos, ŽE samprata, pagrindiniai ŽE teisės aktai, pristatoma geroji praktika įgyvendinant ŽE sprendimus, pateikiami modeliai: „ReSolve“ ir Europos ŽE suinteresuotųjų šalių platforma.

II modulis. Žiedinė ekonomika turizme – modelis ir geroji patirtis

Tikslai: tvaraus verslo požiūrio į turizmą pristatymas ekonominiais, aplinkos ir socialiniais aspektais, siekiant efektyviai įgyvendinti ŽE prielaidas įmonėse, daugiausia MVĮ, gerosios patirties pavyzdžiai įmonėse, veikiančiose turizmo pramonėje.

III modulis. Priemonės ir instrumentai, palaikantys ŽE įgyvendinimą

Tikslai: pristatomos ŽE įvertinimo palaikymo priemonės ir praktika, ŽE klasifikavimo ir sertifikavimo pavyzdžiai turizme, EREK įrankis (Europos išteklių naudojimo efektyvumo žinių centras), skirtas efektyviam žaliavų naudojimui vandens, atliekų, energijos ir medžiagų tvarkymui.

Tikslas: Seminaro tikslas – plėsti žinias, formuoti požiūrį ir sutelkti turizmo pramonės MVĮ, kad būtų įgyvendinta ŽE idėja

TEMA

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI APIE ŽE

Žiedinės ekonomikos link: Programa be atliekų Europai 2014 m. (2014 m. COM Nr. 398)

Pirmajame 2014 m. ŽE komunikate „Žiedinės ekonomikos link: jokių atliekų programa Europai“ (COM Nr. 398, 2014) Europos Komisija (EK) pabrėžė, kad veiksmingiau naudojant atliekas ES valstybės narės, įskaitant Lenkiją gali gauti didelę ekonominę naudą. Žiedinės ekonomikos sistemos leidžia kuo ilgiau išlaikyti pridėtinę produktų vertę ir sumažinti atliekų kiekį.

ŽE sistemos kuo ilgiau išlaiko pridėtinę produktų vertę ir pašalina atliekas. Jos saugo išteklius ekonomikoje, kai pasibaigia produkto naudojimo laikas, kad jį būtų galima produktyviai naudoti vėl ir vėl, taip sukuriant papildomą vertę. Norint pereiti prie labiau žiedinės ekonomikos, reikia pokyčių visose vertės grandinėse,

pradedant produkto dizainu ir baigiant naujais verslo ir rinkos modeliais, naujais būdais, kaip atliekas paversti ištekiais, ir baigiant naujais vartotojų elgsenos būdais. Tai reiškia visišką sisteminį pokytį ir naujoves ne tik technologijų, bet ir organizacijos, visuomenės, finansų metodų ir politikos srityse. Net ir labai žiedinėje ekonomikoje išliks tam tikras tiesiškumo elementas, nes reikia pradinių išteklių, o likusios atliekos šalinamos (2014 m. COM Nr. 398).

ŽE metodika taiko atliekų projektavimą ir paprastai įtraukia naujoves visoje vertės grandinėje, o ne remiasi tik sprendimais produkto naudojimo pabaigoje. Pavyzdžiui, jie gali apimti (2014 m. COM Nr. 398):

- medžiagų, reikalingų tam tikrai paslaugai teikti, mažinimą (lengvas svoris);
- gaminių naudojimo laiko pailginimą (ilgaamžiškumas);
- energijos ir medžiagų vartojimo mažinimą gamybos ir naudojimo etapuose (efektyvumas);
- pavojingų ar sunkiai perdirbamų medžiagų naudojimo produktuose ir gamybos procesuose mažinimą (pakaitalai);
- antrinių žaliavų (perdirbtų medžiagų) rinkų kūrimą (remiantis standartais, viešaisiais pirkimais ir kt.);
- gaminių, kuriuos lengviau prižiūrėti, taisyti, atnaujinti, perdirbti ar perdirbti (ekologinio projektavimo) projektavimą;
- šiuo požiūriu reikalingų paslaugų (techninės priežiūros/remonto paslaugų ir kt.) plėtojimą;
- atliekų mažinimo ir aukštos kokybės vartotojų atskyrimo skatinimą ir rėmimą;
- atskyrimo, surinkimo sistemų, kurios sumažintų perdirbimo ir pakartotinio naudojimo išlaidas, skatinimą;
- lengvinant veiklos rūšių grupavimą, kad šalutiniai produktai netaptų atliekomis (pramonės simbiozė); ir
- skatinant platesnį ir geresnį vartotojų pasirinkimą išsinuomojant, išsinuomojant ar dalijantis paslaugomis kaip produktų turėjimo alternatyva, kartu ginant vartotojų interesus (išlaidų, apsaugos, informacijos, sutarties sąlygų, draudimo aspektų ir pan.).

KILPOS UŽDARYMAS – ES ŽIEDINĖS EKONOMIKOS VEIKSMŲ PLANAS 2015 M. (COM NR. 614, 2015)

2015 m. Europos Komisija priėmė ambicingą uždaro apyvartos ekonomikos paketą, skirtą skatinti Europos perėjimą prie ŽE ir taip padidinti konkurencingumą pasaulyje, skatinti tvarų ekonomikos augimą ir kurti naujas darbo vietas (2015 m. COM Nr. 614).

ŽE padidins ES konkurencingumą, apsaugodama verslą nuo išteklių trūkumo ir nepastovių kainų, padės kurti naujas verslo galimybes ir naujoviškus, efektyvesnius gamybos ir vartojimo būdus. Tai sukurs vietines darbo vietas visais įgūdžių lygiais ir suteiks galimybių socialinei integracijai ir sanglaudai. Tuo pačiu tai taupys energiją ir padės išvengti negrįžtamos žalos, kurią sukelia išteklių naudojimas tokiu greičiu, kuris viršija žemės galimybes juos atnaujinti atsivėlgiant į klimatą ir biologinę įvairovę, oro, dirvožemio ir vandens taršą. A recent report also points at the wider benefits of

the circular economy, including in lowering current carbon dioxide emissions levels. Todėl veiksmai ŽE srityje yra glaudžiai susiję su pagrindiniais ES prioritetais, įskaitant užimtumą ir augimą, investicijų darbotvarkę, klimatą ir energiją, socialinę darbotvarkę ir pramonės inovacijas bei visuotines pastangas siekiant tvaraus vystymosi (2015 m. COM Nr. 614).

Gamyba

ŽE prasideda pačioje gaminių gyvavimo ciklo pradžioje. Projektavimo etapas ir gamybos procesai turi įtakos tiekimui, išteklių naudojimui ir atliekų susidarymui per visą produkto gyvavimo laiką.

Produkto dizainas

Dėl geresnio dizaino gaminiai gali būti patvaresni arba juos lengviau taisyti, atnaujinti ar perdirbti. Tai gali padėti perdirbėjams išardyti gaminius, kad būtų galima atgauti vertingas medžiagas ir komponentus. Žiediniai tai gali padėti sutaupyti brangių išteklių. Tačiau dabartinių rinkos signalų nepakanka tam, kad tai įvyktų, visų pirma todėl, kad gamintojų, vartotojų ir perdirbėjų interesai nėra suderinti. Todėl būtina numatyti paskatas tobulinti gaminių dizainą, kartu išsaugant bendrąją rinką ir konkurenciją bei sudarant sąlygas inovacijoms.

- Komisija skatins produktų pakartojamumą, atnaujinamumą, ilgą amžiumą ir perdirbamumą, ateityje plėtodama žiedinės ekonomikos reikalavimus atitinkančius gaminių standartus, atitinkamai rengdama ekologinio projektavimo direktyvą ir atsižvelgdama į skirtingų gaminių grupių ypatumus. Ekologinio projektavimo darbo plane 2015–2017 m. bus išsamiau paašškinta, kaip jis bus įgyvendintas. Netrukus Komisija taip pat pasiūlys ekologinio projektavimo reikalavimus elektroniniams ekranams.
- Persvarstytais teisės aktų pasiūlymais dėl atliekų sukuriama ekonominės paskatos geresniam gaminių dizainui, numatanti išplėstinę gamintojo atsakomybę.
- Komisija išnagrinės galimybes ir veiksmus, kuriais būtų siekiama nuoseklesnės įvairių savo produktų politikos veiklos krypčių politikos sistemos, prisidedant prie ŽE.

GAMYBOS PROCESAI

Net jei produktai ar medžiagos yra sumaniai suprojektuoti, neefektyvus išteklių panaudojimas gamybos procesuose gali lemti verslo galimybių ir didelės atliekų susidarymo galimybę.

- Komisija įtrauks gaires dėl geriausio atliekų tvarkymo ir efektyvaus išteklių naudojimo praktikos pramonės sektoriuose į geriausių pereinamųjų gamybos būdų informacinius dokumentus (BREF)
- taip pat teiks gaires ir sk leis geriausią praktiką kasybos atliekų klausimu.
- Komisija siūlo (peržiūrėtuose teisės akty pasiūlymuose dėl atliekų) patikslinti taisykles dėl produktų, kurie palengvintų pramonės simbiozę, ir padėtų sukurti vienodas sąlygas visoje ES.

Vartojimas

Milijonų vartotojų pasirinkimai gali palaikyti žiedinę ekonomiką arba jai trukdyti. Šiuos pasirinkimus formuoja informacija, kurią vartotojai gali gauti, esamų produktų asortimentas ir kainos, taip pat regulavimo sistema. Šis etapas taip pat labai svarbus siekiant užkirsti kelią buitinių atliekų susidarymui ir norint sumažinti jų susidarymą.

Rengdama ekologinio projektavimo srities pasiūlymus, Komisija taip pat apsvarstys, kokie informacijos apie taisyklę pateikimo ir dėl atsarginių dalių reikalavimai būtų proporcingi ir kokios galimybės gauti remonto informacijos bei atsarginių dalių, taip pat informaciją apie tvarumą ateiityje energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo priemonėse.

- Peržiūrėtuose pasiūlymuose dėl atliekų Komisija siūlo naujas taisykles, kuriomis bus skatinama pakartotinio panaudojimo veikla.
- Komisija sieks, kad būtų geriau įgyvendintos apčiuopiamos gaminių garantijos, išnagrinės galimas tobulinimo galimybes ir kovos su melagingais ekologiniais pareiškimais
- Komisija parengs programą „Horizontas 2020“, skirtą sukurti nepriklausomą bandymų programą, kuri padėtų nustatyti problemas, susijusias su galimu suplanuotu produktų nusidėvėjimu. Šis darbas prireikus atitinkamai apimtų atitinkamas suinteresuotąsias šalis.
- Komisija imsis su žaliuoju viešuoju pirkimu susijusių veiksmų – naujuose arba persvarstytuose kriterijuose pabrėš žiedinės ekonomikos aspektus, skatins dažniau naudotis žaliuoju viešuoju pirkimu ir patį rodys pavyzdį naudodama Komisijos ir ES lėšas.

ATLIEKŲ TVARKYMAS

Atliekų tvarkymas vaidina pagrindinį vaidmenį ŽE: tai nustato, kaip praktiškai įgyvendinama ES atliekų hierarchija. Atliekų hierarchija nustato prioritetinę tvarką nuo prevencijos, paruošimo pakartotiniam naudojimui, perdirbimo ir energijos panaudojimo iki šalinimo, pavyzdžiui, šalinimo į sąvartynus.

Šiuo principu siekiama skatinti variantus, kurie duoda geriausius rezultatus aplinkosaugos srityje. Mūsų atliekų rinkimo ir tvarkymo būdas gali lemti aukštą perdirbimo lygį ir vertingas medžiagas, grįžtančias į ekonomiką, arba neveiksmingą sistemą, kai dauguma perdirbamų atliekų patenka į sąvartynus arba yra sudeginamos, o tai gali turėti žalingą poveikį aplinkai ir didelius ekonominius nuostolius. Norint medžiagas regeneruoti dideliais mastais, būtina pasiųsti ilgalaikius signalus valdžios institucijoms, verslui ir investuotojams, sukurti tam tinkamas sąlygas ES lygmeniu, be kita ko, užtikrinant nuoseklų esamų įpareigojimų vykdymą.

Kartu su šiuo veiksmų planu Komisija priima pataisytus teisės aktų pasiūlymus dėl atliekų, visų pirma susijusių su:

- ilgalaikiai komunalinių ir pakuočių atliekų perdirbimo tikslai ir sąvartynų mažinimas
- nuostatos, skatinančios plačiau naudoti ekonomines priemones
- bendrieji didesnės gamintojo atsakomybės sistemų reikalavimai
- sąvokų apibrėžčių ir apskaičiavimo metodų supaprastinimas ir suderinimas ir aktyviau bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad būtų pagerintas atliekų tvarkymas vietoje, taip pat siekiant išvengti perteklinių atliekų tvarkymo pajėgumų.

Komisija padės valstybėms narėms ir regionams užtikrinti, kad sanglaudos politikos investicijos į atliekų sektorių prisidėtų prie ES atliekų teisės aktų tikslų pataikymo ir vadovaujasi ES atliekų hierarchija.

ŽIEDINĖS EKONOMIKOS STEBĖSENOS SISTEMA (COM NR. 29, 2018)

Perėjimas prie ŽE yra didžiulė galimybė pertvarkyti mūsų ekonomiką ir padaryti ją tvaresnę, prisidėti prie klimato tikslų įgyvendinimo, išsaugoti pasaulio išteklius, kurti vietines darbo vietas ir konkurencinį pranašumą Europai pasaulyje, kuris išgyvena esminius pokyčius.

Stebėsenos sistema siekiama įvertinti ekonominės veiklos pažangą su uždaru ciklu taip, kad įvairiais etapais būtų atsižvelgta į įvairius išteklių, produktų ir paslaugų gyvavimo ciklo aspektus. Nėra nė vieno rodiklio, kuris galėtų būti vienintelis ŽE matas. Daugybė esamų rodiklių gali padėti įvertinti veiksming-

umą keliose srityse, kurios tiesiogiai ar netiesiogiai prisideda prie ŽE plėtros. Juos galima suskirstyti į šias 4 grupes:

1. gamybos ir vartojimo;
2. atliekų tvarkymas;
3. antrinių žaliavų;
4. konkurencingumo ir inovacijų srityse.

ŽE ĮVEDIMO PAVYZDŽIAI

ŽE idėja nėra nauja koncepcija. Daugelis šalių jau yra įdiegusios ŽE koncepciją, pavyzdžiui, nacionalinę strategiją, pagrindinę aplinkos apsaugos koncepciją.

Žiedinės ekonomikos idėjas Kinija oficialiai priėmė 2002 m. Kinija priėmė žiedinę ekonomiką dėl žalos aplinkai ir išteklių išsekimo, atsirandančio dėl industrializacijos.

2017 m. birželio 21 d. Norvegijos vyriausybė Norvegijos parlamentui pristatė Baltąją knygą dėl atliekų politikos žiedinėje ekonomikoje, kurioje daug dėmesio skiriama pakartotiniam naudojimui ir perdirbimui.

„Ciklo valdymas – Suomijos 2016–2025 m. Žiedinės ekonomikos planas“ (2017 m.)

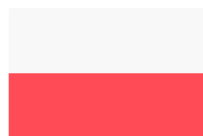

National Programme Circular Economy Objectives:

- Circular economy in NL by 2050
- 50% reduction in use of raw materials by 2030
- Reduction
- Recycled
- Biobased
- Sustainable sourced

Prancūzijos žiedinės ekonomikos gairės: 50 priemonių 100 % žiedinei ekonomikai (2018 m.)

2014-09-10 – perėjimo prie žiedinės ekonomikos veiksmų plano priėmimas)

„ŽE – RESOLVE“ MODELIO ĮGYVENDINIMAS

Ellen MacArthur fondo sukurta sistema remiasi pagrindiniais cikliškoumo principais ir juos taiko šešiams veiksmams:

- Regeneruoti
- Dalytis
- Optimizuoti
- Ciklas
- Virtualizacija
- Mainai

„ReSOLVE“ sistema įmonėms siūlo įrankį, padedantį kurti žiedines strategijas ir augimo iniciatyvas. Daugelis pasaulio lyderių savo sėkmę grindė naujovėmis vienoje iš šių sričių. Daugelis pramonės šakų jau turi pelningas galimybes kiekvienoje srityje.

REGENERATE	<ul style="list-style-type: none"> Shift to renewable energy and materials Rebuild, restore, and restore health of ecosystems Restore recovered biological resources to the biosphere
SHARE	<ul style="list-style-type: none"> Share assets (eg cars, tools, appliances) Re-use/repair/fix Prolong life through maintenance, design for durability, reparability etc.
OPTIMIZE	<ul style="list-style-type: none"> Increase performance/efficiency of product Reduce waste in production and supply chain Leverage big data, automation, remote sensing and sharing
LOOP	<ul style="list-style-type: none"> Re-manufacture products or components Recycle materials Extend availability Extend lifespan/availability from organic waste
VIRTUALISE	<ul style="list-style-type: none"> Digitalisation diversity (eg banks, CDN, DVD, travel) Dematerialise industry (eg online shipping)
EXCHANGE	<ul style="list-style-type: none"> Reduce risk with advanced non-renewable materials Apply new technologies (eg 3D printing) Choose new production sites (eg multimodal transport)

Šaltinis: Ellen MacArthur fondo ataskaita apie žiedinę ekonomiką: žiedinės ekonomikos sistema „ReSOLVE“, <https://makewealthishistory.org/2016/09/12/the-resolve-framework-for-a-circular-economy>

„ReSolve“ modelį sudaro 6 fazės, tokios kaip:

- **Regeneruoti:** platus veiksmų, palaikančių ir stiprinančių žemės biologinį pajėgumą, rinkinys. Jos apima perėjimą nuo baigtinio iškastinio kuro prie atsinaujinančios energijos. Tai apima žemės regeneravimą ir ekosistemų atkūrimą ar apsaugą. Į šią kategoriją gamtai, pavyzdžiui, kompostuojant.
- **Dalytis:** „dalijimosi ekonomika“ – tai koncepcija, kuri sutampa su žiedine ekonomika. Dalijimasis leidžia visiškai panaudoti prekes ir pašalinti atliekas bei dubliavimą. Pavyzdžiui, vidutinis Europos automobilis važiuoja tik 5 % laiko, didžiąją laiko dalį praleidžia stovėdamas ir nenaudojamas. Dalijimosi automobiliais schemas, įrankių nuoma ar bibliotekos – visa tai padeda gauti daugiau naudos iš produktų, juos dalijantis. Naudotų prekių rinkai ir remontas taip pat įtraukiami į „dalijimąsi“, nes jie taip pat sumažina ekonomiką patenkančių prekių „ciklo greitį“, užtikrinant, kad jos bus grąžintos perdirbti ar pakartotinai panaudoti tik tada, kai jų iš tikrųjų reikia.
- **Optimizuoti:** tai atliekų energijos ir medžiagų pašalinimas gaminant prekes, taip pat jų naudojimas. Tai taip pat reiškia technologijos naudojimą siekiant maksimaliai išnaudoti išteklius. Pavyzdžiui, trąšų naudojimas destabilizuoja azoto ciklą, tačiau 70 % ant pašėlių paskleidžiamų trąšų nuplaunama arba nepanaudojamos augalui. Tiksliojo ūkininkavimo metodai gali tiekti tikslius kiekius trąšų tiesiai į šaknis, kai augalai jų ieško, užtikrinant, kad būtų sunaudota kuo mažiau trąšų.
- **Ciklas:** kai organinės medžiagos yra kompostuojamos žiedinės ekonomikos sąlygomis, neorganinės (arba „techninės“) medžiagos yra pakartotinai panaudojamos. Jos gali būti perdirbtos arba gali būti pagamintos net geresnės, prekės ar dalykai. Bet kuriuo atveju išteklių yra apdorojami, perkeltami į apyvartą ir grąžinami į ekonomiką, o ne prarandami sąvartynuose.
- **Virtualizuoti:** jei turite el. skaityklę ar „Netflix“ prenumeratą, jūs dalyvaujate ekonomikos virtualizavimo sistemoje. Pagalvokite, kiek įvairių įtaisų išstūmė jūsų telefone esančios programos – žadintuvai, žemėlapiai, dienraščiai. „McKinsey“ taip pat apima automobilius be vairuotojo ir aš nesu tikras, kodėl, nes pats automobilis sunkiai dematerializuojamas, net jei yra vairuotojas.
- **Keistis:** paskutinė kategorija apibūdina keitimąsi naujomis technologijomis procesus, senesnių dalykų tobulinimą ar keitimą. Pavyzdžiui, elektros varikliai pakeis vidaus degimo variklius. Galime keistis ir veiksmų atlikimo būdais – galbūt pakeisime asmeninius automobilius, elektrinius ar kitokius, viešuoju transportu ir autonominių automobilių dalijimusi.

EUROPOS ŽIEDINĖS EKONOMIKOS SUINTERESUOTŪJŲ ŠALIŲ PLATFORMA

Europos žiedinės ekonomikos suinteresuotųjų šalių platforma – <https://circulareconomy.europa.eu/platform/en> yra „tinklų tinklas“, kuris neapsiriboja sektorine veikla ir išnauja įvairių sektorių galimybes ir iššūkius. Platforma – tai centras, kuriame kaupiamos žinios apie žiedinę ekonomiką ir kur vyksta dialogas tarp suinteresuotųjų šalių

Ji struktūrizuota taip:

I ramstis: Politinis dialogas, kuriame kaupiamos suinteresuotųjų šalių nuomonės ir požiūriai.

II ramstis: Koordinavimo grupė, vienijanti su žiedine ekonomika susijusius įvairių suinteresuotųjų šalių tinklus / platformas; verslo, profesinių sąjungų ir pilietinės visuomenės grupes / organizacijas; nacionalinių, regioninių ir vietos valdžios institucijų / įstaigų ir organizacijų tinklai iš žinių ir tyrimų bendruomenių, ekspertų grupių, universitetų.

III ramstis: Tinklavietė yra virtuali su žiedine ekonomika susijusio turinio, pavyzdžiui, nacionalinių strategijų ir gerosios patirties, sklaidos vieta. Svetainėje taip pat yra dinamiška duomenų bazė su ŽE kontaktais, paskelbti tyrimai ir įvykiai.

Komisija ir EESRK ragina Europos žiedinės ekonomikos suinteresuotųjų subjektų platformos koordinavimo grupės narius teikti paraiškas ir atrinkti esamus tinklus (arba panašias grupės organizacijas). Dabar platformoje yra tik 1 atvejis apie turizmą Tailandė.

PRAMONĖS SIMBIOZĖ

Pramonės simbiozė reiškia bendradarbiavimą, siekiant geriau panaudoti žaliavas ir racionaliai tvarkyti atliekas, kad būtų galima gauti tiesioginės ekonominės naudos, taip pat skatinti aplinkos apsaugą. Reikia pabrėžti, kad tai savanoriškas įvairių organizacijų (įmonių) bendradarbiavimas tam tikroje srityje, kurio pagrindinis tikslas yra geresnis žaliavų panaudojimas ir geresnis atliekų tvarkymas.

Remiantis „ciklo uždarymu“ – 2015 m. ES žiedinės ekonomikos veiksmų planu (COM Nr. 614, 2015) pramonės simbiozė reiškia, kad vieno pramonės sektoriaus atliekos ar šalutiniai produktai tampa žaliava kitam.

ŽIEDINĖ EKONOMIKA TURIZME – MODELIS IR ATVEJO TYRIMAI

Žiedinės ekonomikos įrankiai ir praktika

(http://ec.europa.eu/environment/green-growth/tools-instruments/index_en.htm)

Lygis (-iai) – tvaryų rezultatų kūrimas

Lygis (-iai) yra savanoriška atskaitomybės sistema, skirta pagerinti pastatų tvarumą. Naudodamiesi galiojančiais standartais, lygis (-iai) suteikia ES lygmens požiūrį į aplinkosauginio veiksmingumo vertinimą integruotoje aplinkoje. Tai skatina viso pastato gyvavimo ciklo mastyseną siūlydama laipsnišką požiūrį į gyvavimo ciklo vertinimą.

ETV – ES aplinkosaugos technologijų patikra

ETV yra nauja priemonė, padedanti novatoriškoms aplinkosaugos technologijoms patekti į rinką. Šis žiedinės ekonomikos įrankis suteikia galimybę trečiosioms šalims patikrinti, kaip veikia technologijos,

stiprinti potencialių klientų pasitikėjimą ir kartu mažinti technologinę riziką.

PEF-OEF – produkto aplinkosaugos pėdsakas ir organizacijos aplinkos pėdsakas

Produkto aplinkosauginis pėdsakas (PEF) ir organizacijos aplinkos pėdsakas (OEF) yra išsamios priemonės, kurios matuoja ir informuoja klientus apie gaminių ir organizacijų poveikį aplinkai. Jų požiūris į gyvenimo ciklo vertinimą atspindi žiedinės ekonomikos esmę.

ES ekologinis ženklas

ES ekologinis ženklas – tai savanoriškas ženklas, padedantis atpažinti produktus ir paslaugas, dėl kurių poveikis aplinkai sumažėjo per visą jų gyvavimo ciklą. Tai

Žiedinė ekonomika = vertės grandinė = gyvavimo ciklas

leidžia vartotojams priimti informacija pagrįstus sprendimus ir teikti apdovanojimus gamintojams, kurie praktiškai deda pastangas kurti tvarius produktus.

EMAS – Aplinkosaugos vadybos ir audito sistema

EMAS yra oficiali Europos aplinkos apsaugos valdymo priemonė, padedanti organizacijoms gerinti savo aplinkosauginį veiksmingumą ir pademonstruoti savo pastangas įgyvendinti mažinimo, pakartotinio naudojimo ir perdirbimo metodus.

GPP – ekologiški viešieji pirkimai

ŽVP yra galinga žiedinės ekonomikos priemonė, skatinanti ekologiškų produktų ir paslaugų paklausą, skatindama ekologiškas rinkas ir rodydama tvirtus pavyzdžius valstybinėms įstaigoms.

Žiedinė ekonomika, kuri yra atkurianti ir regeneruojanti pagal savo dizainą, kuria siekiama, kad produktai, komponentai ir medžiagos būtų visada naudingi ir vertingi, išskiriant techninius ir biologinius ciklus [Šaltinis: ISO 20400:2017, 3.1]

ŽE TURIZMO ETALONAI

<http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/emas/documents/TourismBEMP.pdf>

- Europos viešbučiai vidutiniškai sunaudoja 72–519 kWh energijos vienam m², priklausomai nuo vietos ir siūlomų paslaugų.
- Vandens sunaudojimas, atsižvelgiant į viešbučio standartą – svečiai paprastai naudoja nuo 90 iki 150 litrų vandens per naktį.
- Įprastas viešbučio svečias per dieną generuoja 1 kg atliekų. Buvo parodyta, kad kurorto viešbučiai išmeta daugiausiai atliekų – maždaug 6 kg vienai nakvynei!

Kompetencijos kriterijai:

- Įstaigose apšvietimo galia <10 W/m² arba apšvietimo elektros sunaudojimas <25 kWh/m² per metus, bendras elektros energijos suvartojimas ≤ 80 kWh/m² per metus (šildomų ir vėsinamų grindų plotas).
- bendras vandens suvartojimas ≤ 94 litrų vienai nakvynei visiškai aptamaujamoose keturių ir penkių žvaigždučių kempinguose, o vandens sunaudojimas ≤ 58 litrų vienai nakvynei visuose kituose kempinguose
- bendras atliekų susidarymas (išrūšiuotų ir nerūšiuotų) yra ≤ 0,6 kg vienai nakvynei, o likusių atliekų, siunčiamų šalinti, ≤ 0,2 kg vienai nakvynei

ŽENKITE ŽALIĄ ŽINGSNĮ

<http://ec.europa.eu/environment/emas/takeagreenstep/bemp.html>

- Ši svetainė yra informacijos apie tai, kaip taupyti išteklius ir pritraukti daugiau klientų, aukso kasykla. Visi dideli pokyčiai prasideda nuo mažų žingsnių, ir mes kviečiame jus žengti pirmąjį žaliąjį žingsnį kartu su mumis.
- Tiekimo grandinės valdymas – visos turizmo organizacijos priklauso nuo išorės tiekėjų, teikiančių medžiagas ir paslaugas. Poveikis aplinkai, atsirandantis gaminant ir tiekiant šias medžiagas ir teikiant paslaugas, gali būti labai reikšmingas, palyginti su poveikiu aplinkai, kurį tiesiogiai daro veikla, vykdoma turizmo organizacijose arba kurią tiesiogiai valdo turizmo organizacijos.

EUROPOS IŠTEKLIŲ NAUDOJIMO EFEKTYVUMO ŽINIŲ CENTRAS

EREK yra Europos Komisijos iniciatyva, kurią įgyvendina organizacijų konsorciumas, įskaitant „Technopolis Group“, „VDI Zentrum Ressourceneffizienz“ (Vokietija), WRAP (D. Britanija), „Motiva“ (Suomija), „Enviros“ (Čekija), WAAT ir „Arctik“ (Belgija).

EREK – jūsų atskaitos taškas verslo konkurencingumui efektyviau naudojant išteklius

Europos efektyvus išteklių naudojimo žinių centras (trumpai – EREK) yra skirtas padėti Europos įmonėms, ypač MVĮ, taupyti energijos, medžiagų ir vandens sąnaudas. Mes teikiame įrankius, informaciją ir verslo galimybes, parodančius naujus ir geresnius būdus, kaip efektyviai naudoti išteklius ir gauti naudos iš žiedinės ekonomikos verslo modelių, kurie atliekas paverčia turtu. EREK taip pat remia nacionalines, regionines ir vietos organizacijas visoje Europoje, kurios bendradarbiauja su MVĮ, kad pagerintų jų aplinkosauginį veiksmingumą ir padėtų joms efektyviau naudoti išteklius.

Dėl EREK priemonių ir paslaugų MVĮ gali gauti šią naudą:

- Galimybė susipažinti su žiniomis apie geriausias turimas technologijas ir verslo modelius
- Geresnis energijos, vandens ir medžiagų sąnaudų valdymas
- Būsimų reglamentų atitikties patikra

- Tapti mažiau priklausomiems nuo tiekėjų
- Įrodyti investicijų grąžą įvedus efektyvus išteklių naudojimo priemones
- Informacija apie finansavimo šaltinius ir technologijų tiekėjus
- Padeda kurti ekologišką įvaizdį, kuris padėtų nukreipti naujas klientų rinkas

EREK MVĮ tarpininkams siūlo:

- Įrankius ir priemones įmonėms įvertinti savo santaupų potencialą
- Galimybes naudotis geriausiomis tarptautinėmis žiniomis, techninėmis žiniomis ir praktika efektyvus išteklių naudojimo srityje
- Pajėgumų didinimo seminarus ir tinklų kūrimo renginius
- Internetines galimybes mokytis iš efektyvus išteklių naudojimo ekspertų
- Atitinkamų paramos programų, priemonių Europos, nacionalinių ir regioninių lygiais, apžvalgas
- Naujausią informaciją apie profesinius renginius bendruomenėse

EREK 2019,
www.resourceefficient.eu/en/about

ISO STANDARTAI

ISO standartai padeda organizacijoms sumažinti neigiamą turistų apgyvendinimo poveikį natūraliai aplinkai.

- ISO 21401, Turizmas ir susijusios paslaugos. Tvarumo valdymo sistema apgyvendinimo įstaigoms. Reikalavimai
- ISO 20611, Nuotykių turizmas. Geroji tvarumo praktika. Reikalavimai ir rekomendacijos

- ISO 21416, Pramoninio nardymo paslaugos. Tvarios pramoninės nardymo praktikos reikalavimai ir rekomendacijos
- ISO / TC 228, Turizmas ir susijusios paslaugos. Vienas iš pavyzdžių yra techninė specifikacija
- ISO / TS 13811, Turizmas ir susijusios paslaugos. Aplinkosaugos specifikacijų, skirtų apgyvendinimo įstaigoms, rengimo gairės.

PASAULINĖ TVARIŲ ĮMONIŲ SISTEMA „GSES®“

yra tarptautinis tvarių įmonių standartas. Žiedinė, tvari ir socialiai atsakinga verslininkystė, matuojama pagal tarptautinius standartus, tokius kaip ISO 20400, ISO 26000, ISO 14064 ir BS 8001 – skaidri tiekimo

grandinė visose tvaraus verslo srityse.

(<https://certifications.controlunion.com/en/certification-programs/certification-programs/gses-circular-economy>)

„NUO LOPŠIO IKI LOPŠIO“ SERTIFIKUOTAS GAMINIO STANDARTAS – CRADLE TO CRADLE CERTIFIED™ PRODUCT STANDARD®

padeda projektuotojams ir gamintojams nuolat tobulinti procesą, nagrinėjant produktą pagal penkias kokybės kategorijas – medžiagų sveikatą, medžiagų pakartotinį panaudojimą, atsinaujinančios energijos ir anglies tvarkymą, vandens tvarkymą ir socialinį teisingumą. Produk-

tui suteikiamas pasiekimų lygis kiekvienoje kategorijoje – bazinis, bronzinis, sidabrinis, auksinis arba platininis

(<https://www.c2ccertified.org/get-certified/product-certification>)

EMAS

Pagrindinė nauda turizmo operatoriams – vertės grandinė – tiesioginiai ir netiesioginiai aspektai

- **Būkite patraukūs:** Išlaikykite savo tikslo aplinkos objektų kokybę. Daugiau nei 1/3 keliautojų pasisako už aplinką tausojantį turizmą ir yra pasirengę mokėti iki 40 % daugiau už šią patirtį.
- **Būkite pelningi:** Taupykite pinigus naudodami mažiau išteklių, elektros, šildymo, vandens ir kt.
- **Būkite patikimi:** Naudokite patikimiausią aplinkosaugos vadybos priemonę visame pasaulyje
- **Būkite strategiški:** Galite tik patobulinti tai, ką galite išmatuoti! EMAS suteikia

jums pagrindinių rodiklių rinkinį, su kuriuo galima sistemingai stebėti savo aplinkosauginį veiksmingumą

- **Būkite atsakingi:** Pagerinkite savo netiesioginį poveikį aplinkai. Turizmo įmonės bendrauja su daugeliu dalyvių, nepriklausančių jų organizacijai, tokiais kaip tiekėjai, subrangovai ir, žinoma, svečiai. Jų elgsena yra jūsų aplinkosauginio pėdsako dalis! EMAS padeda pasirinkti ir daryti teigiamą įtaką savo partneriams pagal aplinkosaugos kriterijus (http://ec.europa.eu/environment/emas/pdf/factsheets/EMASFactsheet_Tourism.pdf)

PASAULINĖ TVARAUS TURIZMO TARYBA

Pasaulinė tvaraus turizmo taryba

<https://www.gstcouncil.org/gstc-criteria/gstc-industry-criteria-for-tour-operators/>
– JT patvirtinta nepriklausoma organizacija, vaidinanti lemiamą vaidmenį kaip pagrindinė pasaulinė institucija teikianti patarimus, kaip plėtoti ir valdyti kelionių ir turizmo tvarumo praktiką.

Visuotinio tvaraus turizmo tarybos kriterijus viešbučiams ir kelionių organizatoriam

A SKIRSNIS: Pademonstruoti efektyvų tvarų valdymą

- A1 Tvarumo valdymo sistema
- A2 Atitiktis įstatymams
- A3 Atsiskaitymų teikimas ir komunikacija
- A4 Darbuotojų įsitraukimas
- A5 Klientų patirtis
- A6 Tikslų akcija
- A7 Pastatai ir infrastruktūra
- A7.1 Atitiktis
- A7.2 Poveikis ir vienitumas
- A7.3 Tvari praktika ir medžiagos
- A7.4 Priėgta visiems
- A8 Sausumos vanduo ir nuosavybės teisės
- A9 Informacija ir aiškinimas
- A10 Paskirties vietos įtraukimas

B SKIRSNIS: Socialinės ir ekonominės naudą vietos bendruomenei didinimas ir neigiamo poveikio mažinimas

- B1 Bendrijos parama
- B2 Vietinis užimtumas
- B3 Vietinis pirkimas
- B4 Vietiniai verslininkai
- B5 Išnaudojimas ir priekabiavimas
- B6 Lygios galimybės
- B7 Padorus darbas
- B8 Bendruomenės paslaugos
- B9 Vietos pragyvenimo šaltiniai

C SKIRSNIS: Kultūros paveldo naudos didinimas ir neigiamo poveikio mažinimas

- C1 Kultūrinė sąveika
- C2 Kultūros paveldo apsauga
- C3 Kultūros ir paveldo pristatymas
- C4 Artefaktai

D skyrius: Naudos aplinkai didinimas ir neigiamo poveikio mažinimas

- D1 Išteklių tausojimas
- D1.1 Ekologiškesnis pirkimas
- D1.2 Efektyvus pirkimas
- D1.3 Energijos taupymas
- D1.4 Vandens saugojimas
- D2 Taršos mažinimas
- D2.1 Šiltnamio efektą sukeliančių dujų šalinimas

- D2.2 Gabenimas
- D2.3 Nuotekos
- D2.4 Kietosios atliekos
- D2.5 Kenksmingos medžiagos
- D2.6 Taršos sumažinimas
- D3 Biologinės įvairovės, ekosistemų ir kraštovaizdžio išsaugojimas
- D3.1 Biologinės įvairovės išsaugojimas
- D3.2 Invazinės rūšys
- D3.3 Apsilankymai natūraliose buveinėse
- D3.4 Laukinės gamtos sąveika
- D3.5 Gyvūnų gerovė
- D3.6 Laukinės gyvūnijos rinkimas ir prekyba

PRATIMAI

1 pratimas.

„ReSOLVE“ modelis verslininkams ir vyriausybėms suteikia priemones kurti strategijas ir iniciatyvas, suderinamas su ŽE idėja. Ši veikla leidžia fiziškai padidinti išteklių naudojimo efektyvumą, prailginti jų naudojimo laiką ir atsisakyti neatsinaujinančių išteklių, atsinaujinančių išteklių, naudojimo. Nurodykite kuo daugiau gerosios patirties pavyzdžių (ypatingas dėmesys turizmo pramonei) kiekviename iš šešių veiklos modelių.

Veiksmas	Pavyzdžiai
Regeneruoti	
Dalytis	
Optimizuoti	
Ciklas	
Virtualizacija	
Mainai	

Pramonės simbiozės nustatymas remiantis leidiniu A1.3 Geros praktikos vadovas ir lyginamosios analizės gairės dėl šalutinių produktų ir energijos mainų ekosistemų (https://www.interregeurope.eu/fileadmin/user_upload/tx_tevprojects/library/file_1502280065.pdf)

2 pratimas.

nustatyti, ar jos įgyvendinamos remiantis EREK priemone (www.resourceefficient.eu/).

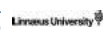

VADOVAS INSTRUKTORIAMS

Kelionės į žiedinę
ekonomiką pradžia
VADOVAS INSTRUKTORIAMS

LEAD PARTNER

PARTNERS

ĮVADAS

Žiedinės ekonomikos moduliu norima pasisemti žinių, formuoti teisingą požiūrį ir įkvėpti žiedinės ekonomikos idėjų įgyvendinti mažose ir vidutinėse įmonėse iš pietinio Baltijos jūros regiono turizmo pramonės. Be kita ko, ES ir Lenkijos propaguojama žinios apie novatoriškos bendrovės žiedinės ekonomikos funkcionavimo mechanizmus ir privalumus turėtų padėti jums lengviau sekti kitus CIRTOINNO seminarų modulius.

Mokymai gali būti organizuojami sprendimų priėmėjams ir atstovams, atsakingiems, pvz., už pastato energijos efek-

tyvumą, medžiagų tiekimą, virtuvės eksploatavimą ir kt.

Žiedinė ekonomika yra bendra koncepcija, kuri įtakoja visus verslo aspektus. Rekomenduojama, kad mokymų dalyviai galėtų perfeitki šią idėją visai įmonės komandai.

Įvadas į žiedinę ekonomiką turėtų būti pirmasis seminaras prieš kitus CIRTOINNO projekto seminarus

TIKSLAI:

Seminaro tikslas – pristatyti efektyvius verslo valdymo mechanizmus, skatinant žė koncepciją ir taip didinant inovacijų organizacijų lygį.

Seminarai suskirstyti į tris dalis:

The workshops is divided into three parts:

- Žė prielaidų pristatymas (žė idėjos aptarimas, žė pristatymas pasaulyje – teisinės iniciatyvos, konkretūs žė praktiniai principai).
- Žiedinės ekonomikos modelio aptarimas ekonominiu, aplinkos ir socialiniu aspektais, siekiant veiksmingai įgyvendinti žė prielaidas turizmo MVĮ. Keistis patirtimi padės realūs turizmo sektoriaus pavyzdžiai.

- Pristatomos priemonės, remiančios žė įgyvendinimą turizme, ir tarp jų – EREK (Europos išteklių naudojimo efektyvumo žinių centras) priemonė, kuria siekiama veiksmingai naudoti žaliavas vandens, atliekų, energijos ir medžiagų valdymo srityje.
- Be to, dalyviai turėtų gebėti:
- įvertinti novatoriškų produktų ir paslaugų plėtos galimybes
- pasiręgti efektyviam atliekų, žaliavų, produktų tvarkymui,
- didinti prekės ženklų patrauklumą
- stiprinti ryšius su verslo aplinka ir klientais

WORKSHOP AGENDA

I DIENA – 9:00-15:30

Laikas	Temas
Įvadas	
09:00 - 09:15	Susipažinimas (instruktorius ir dalyviai)
09:15 - 09:45	Trumpas įvadas į ŽE koncepciją
09:45 - 10:05	ŽE pasaulyje – teisinės iniciatyvos
10:05 - 10:45	ŽE principai – kaip įdiegti ŽE
10:45-11:00	Gaivieji gėrimai
Žiedinė ekonomika turizme – modelis ir geroji patirtis	
11:00 - 11:30	Trumpas įvadas – ŽE ir turizmas
11:30 - 11:50	ŽE turizmo srityje – nauda
11:50 - 13:00	ŽE turizmo srityje – atvejų analizė
13:00 - 14:00	Pietūs
Priemonės ir instrumentai, palaikantys ŽE įgyvendinimą	
14:00 - 14:40	Žiedinės ekonomikos priemonės ir instrumentai, sukurti, pvz., ES
14:40 - 15:10	Kokybės standartai, kuriais remiamas ŽE įvedimas
15:10 - 15:30	Užsiėmimo santrauka

- Lūkesčiai, viltys, rizika, motyvacija
- Kodėl mes čia (darbovarkė, galutiniai tikslai, santykiai su dalyvių verslo veikla ir kt.)
- Skirtingi požiūriai ekonomikoje
- Iniciatyvos „iš viršaus į apačią“ ir perspektyvos
- Praktinis ŽE lygis - kaip ŽE veikia praktiškai ir kaip vystosi šis metodas
- Skirtingi tvarūs verslo metodai turizmo srityje
- Nauda mažosioms ir vidutinėms įmonėms ir įvairioms suinteresuotoms grupėms – ŽE dalyvavimas turizme
- Gerosios patirties pavyzdžiai, pagrįsti realaus gyvenimo
- Skirtingi praktiniai sprendimai, palaikantys praktiškai ŽE, palaikantys žinių ir patirties mainus
- Kokybės ir ŽE – kaip skirtingi kokybės standartai gali motyvuoti ir paremti perėjimą prie ŽE turizmo sektoriuje.

SKAIDRIŲ SĄRAŠAS

1 skaidrė – Sveiki
 2 skaidrė – Apie instruktorių
 3 skaidrė – Darbotvarkė
 4 skaidrė – Kas yra žiedinė ekonomika
 5 skaidrė – Kam reikia žiedinės ekonomikos?
 6 skaidrė – Linijinė ekonomika ir žiedinė ekonomika
 7 – 8 skaidrės – Žiedinės ekonomikos pelnas
 9 skaidrė – Žiedinės ekonomikos teikiama socialinė, aplinkos ir ekonominė nauda
 10–11 skaidrės – Tvari plėtra ir žiedinė ekonomika
 12–13 skaidrės – Žiedinė ekonomika – jos kilmė ir raida
 Slides 14 – 17 – Žiedinė ekonomika – sistemos buvimas nacionalinėse sistemose
 18 skaidrė – Lenkijos kelias žiedinės ekonomikos link
 19 – 20 skaidrės – Pagrindiniai principai, susiję su žiedine ekonomika
 Slides 21 – 24 – „ReSOLVE“ modelis
 25 skaidrė – Diskusija
 26 skaidrė – Antra seminaro dalis
 27–28 skaidrės – Įvadas į žiedinę ekonomiką turizmo srityje
 29 skaidrė – Turizmo paslaugų įvestys ir išvestys
 30–32 skaidrės – Pelnas turizmo pramonei įgyvendinant ŽE
 33–37 skaidrės – Žiedinė ekonomika turizmo srityje – atvejo analizė – „Avocado“ veganiškas restoranėlis

38–41 skaidrės – Žiedinė ekonomika turizmo srityje – atvejo analizė – „NOTERA Hotel SPA“
 42–48 skaidrės – Žiedinė ekonomika turizmo srityje – atvejo analizė – Žaliųjų sprendimų namas
 49–52 skaidrės – Žiedinė ekonomika turizmo srityje – atvejo analizė – SPA
 53 skaidrė – Trečioji seminaro dalis
 54 skaidrė – Žiedinė ekonomika kaip sistema
 55 skaidrė – Priemonės, palaikančios perėjimą prie žiedinės ekonomikos
 56 skaidrė – Europos žiedinės ekonomikos suinteresuotųjų šalių platforma
 57 skaidrė – Žiedinės ekonomikos įrankiai ir priemonės
 58 skaidrė – Ženkite žalią žingsnį
 59 skaidrė – Žiedinės ekonomikos stebėsenos sistema
 56 skaidrė – EREK – Europos išteklių naudojimo efektyvumo žinių centras
 61–62 skaidrės – ISO standartai
 63–65 skaidrės – Pasaulinė tvarių įmonių sistema „GSES®“
 66 skaidrė – „Nuo lopšio iki lopšio“ sertifikuotas gaminių standartas – Cradle to Cradle Certified™ Product Standard®
 67 – 69 skaidrės – EMAS
 70 skaidrė – Turizmo sertifikavimas
 71 skaidrė – Pasaulinė tvaraus turizmo taryba
 Slides 72 – 73 – ŽE įkvėpimas turizmo srityje
 74–76 skaidrės – Atliekų tvarkymo įkvėpimai
 77 skaidrė – Maisto atliekų svetingumo įstaigose mažinimas - HOTREC gairės
 78 skaidrė – Ačiū ir kontaktiniai duomenys

1 skaidrė – Sveiki

Pasveikinkite dalyvius, pasidalinkite dienos tikslais – supažindinkite dalyvius su žiedinės ekonomikos koncepcija, paskatinkite MVĮ įgyvendinti žiedinę ekonomiką, įkvėpkite konkrečių turizmo pramonės pavyzdžiais ir nustatykite priemones, kurias įmonės gali palaikyti procese.

2 skaidrė – apie instruktorius

Po to, kai supažindinsite su savo profesine patirtimi, paprašykite dalyvių trumpai pristatyti. Dabar laikas paklausti apie jų lūkesčius, susijusius su mokymu.

3 skaidrė – Darbotvarkė

Pateikite numatomą dienos darbotvarkę. Sutelkite dėmesį tik į sritis, apie kurias kalbėsime šio susitikimo metu. Taip pat raginame trumpai pristatyti/išvardinti klausimus, kuriems skirti individualūs mokymo blokai, nurodyti pertraukas ir jų trukmę, taip pat aptarti kitus mokymo tvarkos klausimus.

4 skaidrė – Kas yra žiedinė ekonomika

Didėjanti žaliavų paklausa ir vartojimas verčia ieškoti naujų sprendimų aplinkos apsaugos srityje. Todėl dauguma įmonių vietas, regioninių ir nacionalinių lygmeniu nusprendžia įgyvendinti ŽE. Ši idėja yra holistiškai susijusi su produkto ar paslaugos vertės padidinimu uždaroje grandinėje ir perdirbimo dalies padidinimu produkto nau-

dajimo pabaigoje. Žiedinė ekonomika yra ekonominė koncepcija, sąveikaujanti su tvarumu ir kurios tikslas yra kuo ilgiau išlaikyti gaminių, medžiagų ir išteklių vertę ekonomikoje ir kuo labiau sumažinti atliekų susidarymą. Kiekvienais metais Europoje vidutiniškai vienam asmeniui sunaudojama 16 tonų medžiagų, be to, iš jų

maždaug 6 tonos žmogui tampa atliekomis. Beveik pusė atliekų patenka į švartynus.

5 skaidrė – Kam reikia žiedinės ekonomikos?

6 skaidrė – Linijinė ekonomika ir žiedinė ekonomika

Vienas pagrindinių ŽE aspektų yra perėjimas nuo linijinės ekonomikos (kai medžiagos naudojamos pagal ES požiūrį gaminiui gaminti, jį naudoti ir išmesti) prie žiedinės ekonomikos (kur atliekos ir produktai po panaudojimo produktų gyvavimo pabaigos grįžta į gamybos ciklą kaip antrinės žaliavos), atsižvelgiant į socialinius, ekonominius ir aplinkosauginius aspektus. Ji įgyvendina naują, netiesinę ekonomiką, pagrįstą prekių, paslaugų, atliekų, medžiagų, vandens ir energijos „gyvenimo ciklo uždarymo“ principu. Kaip apibrėžė Ellen MacArthur fondas (įsteigtas siekiant paspartinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos): „žiedinė ekonomika remiasi atliekų ir taršos planavimo, gaminių ir medžiagų naudojimo bei natūralių sistemų regeneravimo principais“.

7 – 8 skaidrės – Žiedinės ekonomikos pelnas

Perėjimas prie ŽE padidina investicijas, pridėtinę vertę ir kuria darbo vietas bei skatina inovacijas.

9 skaidrė – Žiedinės ekonomikos teikiama socialinė, aplinkos ir ekonominė nauda

Diagrama yra iš straipsnio „Žiedinė ekonomika: Konceptcija ir jos apribojimai“ (Korhonen, Jouni ir Honkasalo, Antero ir Seppälä, Jyri. (2018). Ekologinė ekonomika 143:37–46) ir iliustruoja tris galimų „pergalių“ dimensijas, pagrįstas žiedine ekonomika. Anot autorių, „sėkminga žiedinė ekonomika prisideda prie visų trijų tvaraus vystymosi aspektų – ekonominio, aplinkosaugos ir socialinio. Žiedinė ekonomika turėtų prisitaikyti prie natūralių ekosistemų ciklų ir juos panaudoti ekonominiuose cikluose atsižvelgiant į jų reprodukcijos greitį“.

10–11 skaidrės – Tvari plėtra ir žiedinė ekonomika

12–13 skaidrės – žiedinė ekonomika – jos kilmė ir raida

ES lygmeniu ŽE yra įvesta trimis pagrindiniais komunikatais:

- Žiedinės ekonomikos link: Programa be atliekų Europai
- Kilpos uždarymas – ES žiedinės ekonomikos veiksmų planas

- Žiedinės ekonomikos stebėsenos sistema. Visi jie išsamiai aprašyti MVJ skirtoje mokymo medžiagoje.

Mes siūlome pritaikyti šias skaidrės turinį ir jos apimtį atsižvelgiant į dalyvių žinių lygį, jų pomėgius ir lūkesčius, susijusius su mokymu.

Pastaba: Medžiaga buvo sukurta 2018-2019 m. laikotarpiu ir po to nebus atnaujinta. Todėl mes siūlome instruktoriui atnaujinti šios srities žinias prieš kiekvieną mokymą.

Slides 14 – 17 – žiedinė ekonomika – sistemos buvimas nacionalinėse sistemose

ŽE yra koncepcija, kurią šiuo metu propaguoja ES, keletas nacionalinių vyriausybių, įskaitant Kiniją, Japoniją, D. Britaniją, Prancūziją, Kanadą, Nyderlandus, Švediją ir Suomiją, taip pat kelios įmonės visame pasaulyje.

18 skaidrė – Lenkijos kelias žiedinės ekonomikos link

Pastaba: Pritaikykite šios skaidrės turinį pagal šalį, kurioje vyksta mokymai.

19 – 20 skaidrės – Pagrindiniai principai, susiję su žiedine ekonomika

Yra keletas būdų, kaip linijinę ekonomiką paversti ŽE. Vienas iš svarbiausių – efektyvesnis išteklių naudojimas ir atsiejimas per išmanesnio produkto naudojimą ir gamybą, siekiant prailginti produkto ir jo dalių gyvavimo trukmę, naudingą medžiagų panaudojimą, mažinti atliekas. ŽE remiasi keliais principais:

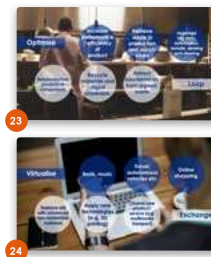
- Ekologinis dizainas: atsižvelgia ir į savo koncepciją integruoja poveikį aplinkai per visą gamtinio gyvavimo ciklą.
- Pramoninė ir teritorinė ekologija: pramoninio organizacinio metodo sukūrimas teritorijoje, kuriai būdingas optimalus atsargų ir medžiagų, energijos ir paslaugų srautų valdymas.
- „Funkcionalumo“ ekonomika: palankiai vertina naudojimą, o ne turėjimą, paslaugas, o ne prekės pardavimą.
- Antrasis naudojimas: iš naujo įvesti į ekonominę apyvartą tuos gaminius, kurie nebeatitinka pradinį vartotojų poreikį.
- Pakartotinis naudojimas: pakartotinai naudoti tam tikrus gaminius ar jų dalis, kurie vis dar tinka kuriant naujus artefaktus.
- Prikėlimas: prikelti sugedusius produktus antram gyvenimui.
- Perdirbti: naudoti atliekose esančias medžiagas.
- Įvertinimas: energija iš atliekų, kurių negalima perdirbti.

Slides 21 – 24 – „ReSOLVE“ modelis

Vienas pagrindinių ES verslo modelių yra Ellen MacArthur fondo sukurta sistema, kuri remiasi pagrindiniais cikliško modelio principais ir juos taiko šešiams veiksams: Regeneruoti, dalintis, optimizuoti, kurti ciklą, virtualizuoti, keisti.

Regeneruoti: platus veiksmų, palaikančių ir stiprinančių žemės biologinį pajėgumą, rinkinys. Jis apima perėjimą nuo baigtinio iškastinio kuro prie atsinaujinančios energijos. Tai apima žemės regeneravimą ir ekosistemų atkūrimą ar apsaugą. Į šią kategoriją patenka ir biologinių išteklių grąžinimas gamtai, pavyzdžiui, kompostuojant.

Dalytis: „dalijimosi ekonomika“ – tai koncepcija, kuri sutampa su žiedine ekonomika. Dalijimasis leidžia visiškai panaudoti prekes ir pašalinti atliekas bei dubliavimą. Pavyzdžiui, vidutinis Europos automobilis važiuoja tik 5% laiko, didžiąją laiko dalį praleidžia stovėdamas ir nenaudojamas. Dalijimosi automobiliais schemas, įrankių nuoma ar bibliotekos – visa tai padeda gauti daugiau naudos iš produktų, juos dalijantis. Naudotų prekių rinka ir remontas taip pat įtraukiami į „dalijimąsi“, nes jie taip pat sumažina ekonomiką patenkančių prekių „ciklo greitį“, užtikrinant, kad jos bus grąžintos perdirbti ar pakartotinai panaudoti tik tada, kai jų iš tikrųjų reikia.

Optimizuoti: tai atliekų energijos ir medžiagų pašalinimas gaminant prekes, taip pat jų naudojimas. Tai taip pat reiškia technologijos naudojimą siekiant maksimaliai išnaudoti išteklius. Pavyzdžiui, trąšų naudojimas destabilizuoja azoto ciklą, tačiau 70% ant pasėlių paskleidžiamų trąšų nuplaunama arba patenka į dirvožemį ir niekada nepanaudojamos augalui. Tiksliojo ūkininkavimo metodai gali tiekti tikslūs kiekius trąšų tiesiai į šaknis, kai augalai jų ieško, užtikrinant, kad būtų sunaudota kuo mažiau trąšų.

Ciklas: kai organinės medžiagos yra kompostuojamos žiedinės ekonomikos sąlygomis, neorganinės (arba „techninės“) medžiagos yra pakartotinai panaudojamos. Jos gali būti perdirbtos arba gali būti pagamintos net geresnės, prekės ar dalykai. Bet kuriuo atveju išteklių yra apdorojami, perkelti į apyvartą ir grąžinami į ekonomiką, o ne prarandami sąvartynuose.

Virtualizuoti: jei turite el. skaityklę ar „Netflix“ prenumeratą, jūs dalyvaujate ekonomikos virtualizavimo sistemoje. Pagalvokite, kiek įvairių įtaisų išstūmė jūsų telefone esančios programos – žadintuvai, žemėlapiai, dienraščiai. „McKinsey“ taip pat apima automobilius be vairuotojo ir aš nesu tikras, kodėl, nes pats automobilis sunkiai dematerializuojamas, net jei yra vairuotojas.

Keisti: paskutinė kategorija apibūdina keitimąsi naujomis technologijomis, senesnių dalykų tobulinimą ar keitimą. Pavyzdžiui, elektros varikliai pakelė vidaus degimo variklius. Galime keistis ir veiksmų atlikimo būdais – galbūt pakeisime asmeninius automobilius, elektrinius ar kitokius, viešuoju transportu ir autonominių automobilių dalijimusi.

25 skaidrė
– Diskusija

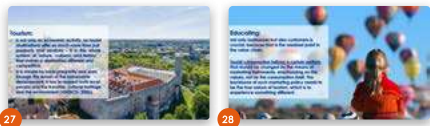
Paklauskite dalyviu, kokių naujovių žiedinei ekonomikai, jų nuomone, reikia labiausiai? Po šios mokymo dalies ar jie turi kokių nors pradinių idėjų apie tai, kaip jų įmonės gali tapti žiedinėmis?

26 skaidrė – Antra seminaro dalis

27–28 skaidrės
– Įvadas į žiedinę ekonomiką turizmo srityje

29 skaidrė
– Turizmo paslaugų įvestys ir išvestys

Siekiant nustatyti ŽE aplinkos apsaugos aspektus, svarbu atsižvelgti į visus įvestinius veiksnius (energijos naudojimą, vandens naudojimą, medžiagų naudojimą, žemės naudojimą ir kraštovaizdžio nustatymą, svečių elgseną) ir išvesties veiksnius (oro teršalus, nuotekų šalinimą, atliekų susidarymą, kvapą ir triukšmą poveikį biologinei įvairovei).

30-32 skaidrės
– Pelnas turizmo pramonei įgyvendinant ŽE

Kaip turizmo įmonės gali pasinaudoti žiedinės ekonomikos principų įgyvendinimu?

33-37 skaidrė
– Žiedinė ekonomika turizmo srityje – atvejo analizė – „Avocado“ veganiškas restoranėlis

Šis žiedinės ekonomikos principų taikymo verslo sprendimuose pavyzdys yra „Avocado Vegan Bistro“, įsikūręs Gdanske (Lenkija).

38-41 skaidrės
– Žiedinė ekonomika turizmo srityje – atvejo analizė – „NOTERA Hotel SPA“

„Notera Hotel SPA“, esanti Bory Tucholskie mieste, Charykowy (Lenkija), yra pavyzdys, kaip žiedinė ekonomika pagrįsti sprendimai gali būti sėkmingai įgyvendinti teikiant apgyvendinimo ir sveikatingumo paslaugas. Išsamią informaciją galima rasti jų tinklalapyje: <https://hotelnotera.pl/en/hotel/#eco-friendly-hotel>

42-48 skaidrės – Žiedinė ekonomika turizmo srityje – atvejo analizė – Žaliųjų sprendimų namas

Geriausia patirtis iš „Green Solution House“ Rynne mieste (Bornholmas, Danija). Tai buvo naujas eksperimentinis viešbutis, suprojektuotas bei išvystytas, pasisėmus įkvėpimo iš gyvavimo ciklo nuo lopšio iki lopšio koncepcijos. Viešbutyje naudojami sprendimai atitinka gamtos apyvartą, ir viešbutis linkęs mažinti atliekas. Daugiau: <http://www.greensolutionhouse.dk/en> (tab: Apie).

49-52 skaidrės. Turizmo žiedinė ekonomika – atvejo analizė – SPA

53 skaidrė – Trečioji seminaro dalis

54 skaidrė – Žiedinė ekonomika kaip sistema

ŽE nėra naujas aplinkos apsaugos aspektas. Svarbu atsižvelgti į visą sistemą, pavyzdžiui: tvarų vystymąsi, ekonomikos augimą, ekologines inovacijas ir analizuoti jų vertės grandinės požiūriu.

55 skaidrė – Priemonės, palaikančios perėjimą prie žiedinės ekonomikos

56 skaidrė – Europos žiedinės ekonomikos suinteresuotųjų šalių platforma

Viena iš svarbiausių ES gerosios patirties rinkimo priemonių – Europos žiedinės ekonomikos suinteresuotųjų subjektų platforma. Ši platforma yra bendra Europos Komisijos ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto iniciatyva. Ji kuria „tinklų tinklą“, kuris neapsiriboja sektorių veiksmis ir išryškina įvairių sektorių galimybes bei iššūkius. Tai vieta keistis žiniomis ir patirtimi, spręsti žiedinės ekonomikos iššūkius, suburti esamas iniciatyvas vietos, regioniniu ir nacionaliniu lygmeniu ir palengvinti įvairių suinteresuotųjų asmenų, besidominčių ŽE klausimais, bendradarbiavimą. Sužinokite daugiau: <https://circulareconomy.europa.eu/platform/>

57 skaidrė

– Žiedinės ekonomikos įrankiai ir priemonės

Siekdama palengvinti transformaciją į ŽE, Europos Komisija paskelbė keletą rodiklių, skirtų tik perėjimui paremti:

- Tvarios veiklos kūrimas – Lygis (-iai) yra savanoriška atskaitomybės sistema, skirta pagerinti pastatų tvarumą. Naudodamiesi galiojančiais standartais, lygis (-ai) suteikia ES lygmens požiūrį į aplinkosauginio veiksmingumo vertinimą integruotoje aplinkoje. Tai skatina viso pastato gyvavimo ciklo mąstyseną siūlydama laipsnišką požiūrį į gyvavimo ciklo vertinimą.
- ES aplinkosaugos technologijų patikra – ETV yra nauja priemonė, padedanti novatoriškoms aplinkosaugos technologijoms patekti į rinką. Šis žiedinės ekonomikos įrankis suteikia galimybę trečiuosius šalims patikrinti, kaip veikia technologijos, stiprinti potencialių klientų pasitikėjimą ir kartu mažinti technologinę riziką.
- Produkto aplinkosauginis pėdsakas (PEF) ir organizacijos aplinkos pėdsakas (OEF) ir organizacijos aplinkos pėdsakas (OEF) yra išsamios priemonės, kurios matuoja ir informuoja klientus apie gaminių ir organizacijų poveikį aplinkai. Jų požiūris į gyvavimo ciklo vertinimą atspindi žiedinės ekonomikos esmę.
- ES ekologinis ženklas – tai savanoriškas ženklas, padedantis atpažinti produktus ir paslaugas, dėl kurių poveikis aplinkai sumažėjo per visą jų gyvavimo ciklą. Tai leidžia vartotojams priimti informacija pagrįstus sprendimus ir teikti apdovanojimus gamintojams, kurie praktiškai deda pastangas kurti tvarius produktus.
- Aplinkosaugos vadybos ir audito sistema EMAS yra oficiali Europos aplinkos apsaugos valdymo priemonė, padedanti organizacijoms gerinti savo aplinkosauginį veiksmingumą ir pademonstruoti savo pastangas įgyvendinti mažinimo, pakartotinio naudojimo ir perdirbimo metodus.
- Žalieji viešieji pirkimai – ŽVP – yra galinga žiedinės ekonomikos priemonė, skatinanti ekologiškų produktų ir paslaugų paklausą, skatindama ekologiškas rinkas ir rodydama tvirtus pavyzdžius valstybinėms įstaigoms.

58 skaidrė

– Ženkite žalią žingsnį!

„Ženkite žalią žingsnį!“ svetainė yra informacijos apie tai, kaip taupyti išteklius ir pritraukti daugiau klientų, aukso kasykla. Tiekimo grandinės valdymas. Tiekimo grandinės valdymas – visos turizmo organizacijos priklauso nuo išorės tiekėjų, teikiančių medžiagas ir paslaugas. Poveikis aplinkai, atsirandantis gaminant ir tiekiant šias medžiagas ir teikiant paslaugas, gali būti labai reikšmingas, palyginti su poveikiu aplinkai, kurį tiesiogiai daro veikla, vykdoma turizmo organizacijoje arba kurią tiesiogiai valdo turizmo organizacijos. Toliau: <https://ec.europa.eu/environment/emas/takeagreenstep/index.html>

59 skaidrė

– Žiedinės ekonomikos stebėsenos sistema

Nėra nė vieno rodiklio, kuris galėtų būti vienintelis ŽE matas. Daugybė esamų rodiklių gali padėti įvertinti veiksmingumą keliose srityse, kurios tiesiogiai ar netiesiogiai prisideda prie ŽE plėtros. Juos galima suskirstyti į šias 4 grupes: gamyba ir vartojimas, atliekų tvarkymas, antrinės žaliavos, konkurencingumas ir inovacijos.

60 skaidrė

– EREK – Europos išteklių naudojimo efektyvumo žinių centras

EREK remia Europos MVJ kuriant fikrus modelius, taupančius medžiagas, išteklius ir energiją. Teikia informaciją, verslo sprendimus ir palaikymo įrankius, skirtus efektyviau valdyti išteklius naudojant žiedinį verslo modelį. EREK remia nacionalines, regionines ir vietos iniciatyvas Europoje, remiant MVJ, kurios siekia ŽE. Norėdami gauti daugiau ir naujausios informacijos, apsilankykite <https://www.resourceefficiency.eu/en>

61-62 skaidrės – ISO standartai

Remiantis ISO 20400:2017, labai svarbu atsižvelgti į ŽE visoje vertės grandinėje. Yra keletas ISO standartų, kuriais reglamentuojamas tvarus turizmas, pavyzdžiui:

- ISO 21401, Turizmas ir susijusios paslaugos. Tvarumo valdymo sistema apgyvendinimo įstaigoms. Reikalavimai
- ISO 20611, Nuotykių turizmas. Geroji tvarumo praktika. Reikalavimai ir rekomendacijos
- ISO 21416, Pramoginio nardymo paslaugos. Tvarios pramoginės nardymo praktikos reikalavimai ir rekomendacijos
- ISO/TC 228, Turizmas ir susijusios paslaugos. Vienas iš pavyzdžių yra techninė specifikacija
- ISO/TS 13811, Turizmas ir susijusios paslaugos. Aplinkosaugos specifikacijų, skirtų apgyvendinimo įstaigoms, rengimo gairės.

63-65 skaidrės – Pasaulinė tvary jmonių sistema „GSES®“

Pasaulinė tvary jmonių sistema „GSES®“ yra tarptautinis tvary jmonių standartas. Žiedinė, tvari ir socialiai atsakinga verslininkystė, matuojama pagal tarptautinius standartus, tokius kaip ISO 20400, ISO 26000, ISO 14064 ir BS 8001 – skaidri tiekimo grandinė visose tvaraus verslo srityse.

<https://certifications.controlunion.com/en/certification-programs/certification-programs/gses-circular-economy>
<https://gses-system.com/>

Savanoriško proceso gairės, kuriose rekomenduojamas skaidrumas ir atskleidimas bei skatinamas žiedinės ekonomikos sklybų ir akcijų rinkos vientisumas. Šis dokumentas yra bendras „ABN Amro“, „Banco Intesa San Paolo“, „BNP Paribas“, CDC, „Circle Economy“, „Circularity Capital“, Danijos verslo administracijos, ERPB, EIB, Ellen Macarthur fondo, ING, KPMG, PGGM, „Rabobank“, „Sitra“, „Suez“ darbas.

Jis parengtas siekiant sukurti bendrą žiedinės ekonomikos finansavimo sistemą. Pasak „ABN Amro“ tinklaračio, „naujosios gairės turėtų padėti finansinių paslaugų įmonėms nustatyti, ar iniciatyvos iš tikrųjų yra žiedinės, ar ne, pavyzdžiui, stebint produktų ir medžiagų perdirbimą ir užtikrinant, kad jie išlaikytų geriausių įmanomą vertę“.

<https://www.abnamro.com/en/newsroom/press-releases/2018/abn-amro-ing-and-rabobank-launch-finance-guidelines-for-circular-economy.html>

https://www.abnamro.com/nl/images/Documents/040_Duurzaamheid/Publications/ABN_AMRO_Circular_Economy_Finance_Guidelines_2018.pdf
Žiedinės ekonomikos finansavimo gairėse siūloma Remiantis gairėmis, atliekant žiedinį įmonės vertinimą, reikėtų atsižvelgti į du aspektus: verslo modelio ir socialinio bei ekonominio poveikio (įskaitant poveikį aplinkai)

Gairėse siūloma pagalvoti apie šiuos tipinius ŽE verslo modelius:

- Žiedinės įvestys: pirminės žaliavas pakeisti antrinėmis (perdirbtomis)
- Žiedinis dizainas: pašalinti/sumažinti pavojingų / toksiškų medžiagų patekimą, lengvai išardyti ir taisyti, kad būtų lengviau perdirbti, pakartotinai naudoti, pratęsti naudojimo laiką.
- Dalijimasis verslo modeliais: padidinti produkto arba turto pajėgumo panaudojimą jo naudojimo tarnavimo laikotarpiu,
- Produktas kaip paslauga
- Eksploatacijos laiko pratęsimas
- Medžiagų / išteklių atkūrimas
- Žiediniai tarpininkai ir priemonės – kurti tinklus ir bendradarbiauti su ŽE pagalbininkais, t.y. atvirkštinė logistika.

66 skaidrė – „Nuo lopšio iki lopšio“ sertifikuotas gaminio standartas – Cradle to Cradle Certified™ Product Standard®

„Nuo lopšio iki lopšio“ padeda projektuotojams ir gamintojams nuolat tobulinti procesą, nagrinėjant produktą pagal penkias kokybės kategorijas – medžiagų sveikatą, medžiagų pakartotinį panaudojimą, atsinaujinančios energijos ir anglies tvarkymą, vandens tvarkymą ir socialinį teisingumą. Produktui suteikiamas pasiekimų lygis kiekvienoje kategorijoje – bazinis, bronzinis, sidabrinis, auksinis arba platininis (<https://www.c2ccertified.org/get-certified/product-certification>).

67 – 69 skaidrės – EMAS

67 Pagrindinė nauda turizmo operatoriams – vertės grandinė – tiesioginiai ir netiesioginiai aspektai. Joje išskiriami 5 privalumai turizmo operatoriams:

- Būkite patrauklūs: Išlaikykite savo tikslo aplinkos objektų kokybę. Daugiau nei 1/3 keliautojų pasisako už aplinką tausojantį turizmą ir yra pasirengę mokėti iki 40 % daugiau už šią patirtį.
- Būkite pelningi: Taupykite pinigus naudodami mažiau išteklių, elektros, šildymo, vandens ir kt.
- Būkite patikimi: Naudokite patikimiausią aplinkosaugos vadybos priemonę visame pa-

68 saulyje.

- Būkite strategiškai: Galite tik patobulinti tai, ką galite išmatuoti! EMAS suteikia jums pagrindinių rodiklių rinkinį, su kuriuo galima sistemingai stebėti savo aplinkosauginį veiksmingumą.

- Būkite atsakingi: Pagerinkite savo netiesioginį poveikį aplinkai. Turizmo įmonės bendrauja su daugeliu dalyvių, nepriklausančių jų organizacijai, tokiais kaip tiekėjai, subrangovai ir, žinoma, svečiai. Jų elgesys yra jūsų aplinkosauginio pėdsako dalis! EMAS padeda pasirinkti ir daryti teigiamą įtaką

69 savo partneriams pagal aplinkosaugos kriterijus „EMAS Awards 2017“ tema – „Indėlis į Europos ekonomikos apvalumą“. Apdovanojimų nugalėtojas Belgijos viešbutis „Chain Martin's Hotels“ demonstruoja žiedinę ekonomiką platesniu mastu. „Martin's“ viešbučiai, kuriuose dirba 350 darbuotojų, įgyvendindami pirkimo politiką (įsigydamiesi vietinius ir ekologinius ženklus paženklinutus gaminius, išperkamosios nuomos įrangą) ir tvarkydami atliekas (pirmenybę teikdami įkraunamiems produktams, pirkiniams dideliais kiekiais ir dovanotus ar pakartotinai naudojamus baldus), sutaupė daug išlaidų ir medžiagų.

70 skaidrė – Turizmo sertifikavimas

Kadangi yra daug įvairių standartų ir sertifikatų, susijusių su ekologija ir tvariu turizmu, patariame dėstytojui pritaikyti su šiomis skaidrėmis susijusias informacijos apimti atsižvelgiant į dalyvių ir šalies, kurioje vyksta mokymas, poreikius. Turėtų būti išsamiai aptarti konkretūs sertifikatai, naudojami tam tikroje šalyse.

71 skaidrė – Pasaulinė tvaraus turizmo taryba

Pasaulinė tvaraus turizmo taryba yra JT patvirtinta nepriklausoma organizacija, vaidinanti lemiamą vaidmenį kaip pagrindinė pasaulinė institucija teikiant patarimus, kaip plėtoti ir valdyti kelionių ir turizmo tvarkymo praktiką.

Slides 72 – 73 CE Inspirations in tourism

72

Tvarus kruizas – LIFE – projekto, kuriam vadovauja viena didžiausių kruizų kompanijų („Costa Crociere“), tikslas buvo parodyti atliekų prevencijos, utilizavimo ir perdirbimo galimybes kruiziname laive. Buvo įvertintas trijų atliekų srautų (pakuočių, biologiškai skaidžių atliekų ir popieriaus) poveikis aplinkai ir didelio masto atliekų tvarkymo sprendimų techninis / ekonominis gyvybingumas. Taip pat pasiūlytas standartizuotas atliekų tvarkymo laive metodas. Paskutinis, bet ne mažiau svarbus dalykas – pateiktos pažangios sertifikavimo sistemos gairės ir įvertinta galimybė sumažinti išmetamo CO2 kiekį paverčiant apyvartiniais anglies kreditais. ES indėlis: 1 314 623 EUR (2011–2014 m.) – ES finansavimo lygis: 50%

73

„GOazen“ klasteris (baskų kalba reiškiantis „eime“) – 2008 m. yra bendradarbiavimo erdvė tarp Baskų krašto turizmo kompanijų. – tai daugiau nei 580 įmonių tinklas apgyvendinimo, maitinimo, poilsio, pramogų tiekėjų, muziejų, priėmimo ir transporto sektoriuose. Kartu jie turi bendrą viziją ir užsiima rinkodaros, personalo išteklių, inovacijų, kokybės, tarpvalstybinio turizmo ir viešųjų / privačių veiksmų sinergijos sritimis.

74-76 skaidrės – Atliekų tvarkymo įkvėpimai

77 skaidrė – Maisto atliekų sveikumo įstaigose mažinimas - HOTREC gairės

Verta paminėti HOTREC gaires. Tai puikus pavyzdys, kaip asociacija palaiko savo narius ir kartu (turizmo) sektoriui pateikia kai kuriuos standartus iš viršaus į apačią. Toks (tarptautinis) bendradarbiavimas ir dalyvavimas tarptautinėje organizacijoje padeda skleisti žinias ir naujoves. Šaltinis: https://u.profitroom.com/2017.ighp.pl/uploads/pdf_aktualnosci/hotrec_brochure_-_reduce_food_waste.pdf

78 skaidrė – Ačiū ir kontaktiniai duomenys

